

Elżbieta Matyaszevska

– historyk sztuki, doktor nauk humanistycznych, absolwentka historii sztuki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Była pracownik Instytutu Leksykografii KUL – redaktorka i autorka haseł z zakresu sztuki religijnej, zamieszczonych w *Encyklopedii Katolickiej*. Przez lata współpracowała z redakcjami lubelskich i warszawskich periodyków, publikując relacje z wystaw sztuki dawnej i współczesnej, a także cykliczne teksty z zakresu historii ubioru, mody i rzemiosła artystycznego. W ramach prac związanych z gromadzeniem informacji o stratach kultury polskiej, prowadzonych przez Wydział do spraw Strat Wojennych Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przygotowała kilkadziesiąt kart obiektów rzeźbiarskich z XIX i XX wieku utraconych podczas II wojny światowej. Obecnie współpracuje z Instytutem Sztuki PAN w Warszawie, a także Redakcją Polskiego Słownika Biograficznego, pisząc biogramy polskich artystów, przewidziane do kolejnych

tomów obu słowników. Utrzymuje stały kontakt jako wykładowca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Lublinie, Tomaszowie Lubelskim oraz Świdniku, a także z Filharmonią Lubelską, przygotowując tam, w ramach Akademii Muzyki i Plastyki, prezentacje z zakresu sztuk plastycznych, wpisujące się w określone tematy muzyczne (oferta jest skierowana do szkół ponadpodstawowych Lublina i regionu). Od paru lat związana jest z Domem Kultury LSM w Lublinie, gdzie w ramach tematów przewodnich „Niespiesznie po Lublinie”, „Czy artysta może być kobietą”, „Galeria arcydzieł”, prowadzi cykliczne wykłady z historii sztuki, popularyzujące wiedzę o znanych i mniej znanych artystach oraz artystkach, a także wybranych arcydziełach sztuki europejskiej.

Jest autorką książki „Wierzę w cuda nie od dziś”. *Religia w życiu i twórczości Jana Matejki* (Lublin 2007), współautorką albumowego opracowania *Matejko. Obrazy olejne. Katalog* (Warszawa 1993), autorskich rozdziałów w kilku publikacjach zbiorowych dotyczących ikonograficznej obecności zwierząt w dziełach sztuki, referatów posesyjnych podejmujących problematykę sztuki religijnej oraz kilkudziesięciu publikacji naukowych i popularnonaukowych z zakresu ikonografii chrześcijańskiej i malarstwa polskiego. Jest członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki.

Spotkanie z historykiem sztuki **dr Elżbietą Matyaszevską** *Czy artysta może być kobietą?* **Wokół ÉCOLE DE PARIS** **oraz KOMITETU PARYSKIEGO**

Wokół ÉCOLE DE PARIS oraz KOMITETU PARYSKIEGO

Gdy w roku 1925 paryski krytyk sztuki André Warnod na określenie grupy artystów-emigrantów użył nazwy „École de Paris” (Szkoła Paryska) prawdopodobnie nie przypuszczał, że termin ten na stałe zagości w dziejach sztuki europejskiej jako synonim twórczości artystów przybywających do stolicy sztuki głównie z Europy Środkowej i działających w paryskiej dzielnicy Montparnasse w pierwszej połowie XX wieku. W gronie tych plastycznie uzdolnionych obcokrajowców niemałą grupę stanowili twórcy pochodzenia żydowskiego, nierzadko zamieszkujący wcześniej tereny Rzeczypospolitej. Do Paryża przybywali z nadzieją znalezienia lepszego rynku zbytu dla swych dzieł oraz skonfrontowania własnych dokonań artystycznych z całkiem już nowoczesnymi, europejskimi trendami. Ważnym bodźcem była też zwykła ciekawość owianego legendą miasta oraz przekonanie, że właśnie w tym „światowym tyglu sztuki” będą mogli odnaleźć wyjątkowe inspiracje dla swego tworzenia.

Wśród wielu dziesiątków artystów przebywających w Paryżu w tamtym czasie nie mogło też zabraknąć kobiet – jedne przyjeżdżały na chwilę, inne zostawały w tym magicznym mieście na stałe. Zarówno jedne, jak i drugie pełnymi garściami czerpały z doświadczeń tych nauczycieli, którzy zdecydowali się pochylić nad potrzebami artystycznie uzdolnionych kobiet, osiągających, czasem w bardzo krótkim czasie, wysoki poziom warsztatowy i nierzadko wyjątkową indywidualność twórczą. Poza poznaną już **Olga Boznańską** czy **Zofią Stryjeńską** w Paryżu lat 20-tych działały też Maria Melania Mutermilch, funkcjonująca jako Mela Muter, Alicja Halicka oraz Hanna Rudzka-Cybisowa.

Pierwsza z nich – **Mela Muter** (1876-1967) – pochodziła z zamożnej rodziny żydowskiej, mieszkającej w Warszawie. Jej ojciec Fabian Klingsland był nie tylko dobrze prosperującym kupcem, ale też wrażliwym na literaturę i sztukę mecenasem, wspierającym kilkoro warszawskich twórców. Był też wielkim entuzjastą plastycznego talentu jednej ze swych licznych córek, wspiera-

jąc jej dążenia w uzyskaniu odpowiedniego wykształcenia artystycznego. Maria Melania, po początkowych studiach malarskich w warszawskiej Szkole Miłosza Kotarbińskiego, w roku 1901 wyjechała na dalsze studia do Paryża i tam już tworzyła do końca życia, przechodząc od rozświetlonego impresjonizmu, poprzez symboliczny, naznaczony fowizmem ekspresjonizm, do syntetycznego, kubizującego koloryzmu.

Alicja Halicka (1889-1974), druga z polskich artystek swoją twórczością związanych z Paryżem, pochodziła z Krakowa i była córką tamtejszego lekarza. Pierwsze lekcje malarstwa pobierała w prywatnej Szkole Sztuk Pięknych dla Kobiet Marii Niedozielskiej, by następnie udać się najpierw do Monachium, a później do Paryża, gdzie mieszkała na stałe od 1913 roku już jako żona malarza Ludwika Marcoussisa (Markusa), Polaka osiadłego we Francji. Uprawiała malarstwo (portrety, sceny rodzajowe, martwe natury) o nieco kubistycznych formach i stonowanej kolorystyce. Pracowała też jako dekoratorka i projektantka, współpracując ze znanymi paryskimi domami mody.

Ostatnia z naszych bohaterek – **Hanna Rudzka-Cybisowa** (1897-1988) – w początkowym okresie swego artystycznego życia związana była z Lublinem. Tutaj mieszkała po urodzeniu i tu rozpoczęła, w trakcie nauki w gimnazjum filologicznym, prywatne lekcje rysunku i malarstwa w pracowni Władysława Barwickiego oraz Henryka Wiercieńskiego. Po ukończeniu szkoły rozpoczęła studia artystyczne w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych, pod kierunkiem Miłosza Kotarbińskiego. Niestety, po trzech latach musiała je, ze względów ekonomicznych, przerwać i powrócić do Lublina. Ukończywszy następnie kurs dla nauczycieli rysunków, rozpoczęła pracę w lubelskim, gimnazjum żeńskim. Dopiero w roku 1921, dzięki wsparciu dalszej rodziny, powróciła do studiowania, tym razem w Krakowie. Dalsze losy rzuciły ją do Paryża, gdzie pojechała jako pełnoprawny członek grupy artystycznej skupionej wokół Józefa Pankiewicza, znanej pod nazwą Komitet Paryski.

Spotkanie z historykiem sztuki **dr Elżbietą Matyaszewską** *Czy artysta może być kobietą?* **Wokół ÉCOLE DE PARIS oraz KOMITETU PARYSKIEGO**

Spotkanie odbędzie się
w czwartek 8 czerwca 2017 r. o godz. 18.00
w sali widowiskowej Domu Kultury LSM
w Lublinie, ul. K. Wallenroda 4a, tel. 81 743 48 29
www.domkulturyism.pl
Wstęp wolny